Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi kirjanpitolain, kaupparekisterilain 11 §:n ja tilintarkastuslain muuttamisesta

16.9.2026

Eduskunnan talousvaliokunnalle

HE 96/2026 vp

Yleiset huomiot
Mikro- ja yksinyrittäjät ry (MYRY) pitää sinänsä kannatettavana pyrkimystä edistää tilinpäätösten digitaalista rekisteröintiä, mikäli sen tavoitteena on aidosti keventää yrityksille raportointivelvoitteista aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Asiassa on kuitenkin otettava huomioon yritysten erilaiset mahdollisuudet ja erityisesti käytännön resurssit siirtyä toteuttamaan uusia velvoitteita. Myös pienimpien yritysten kohdalla tulee tavoitteena aidosti olla hallinnollisen taakan vähentäminen.

Suomessa yrityksistä yli 95 % on mikroyrityksiä ja yksinyrittäjien osuus on peräti 70 %. Käytännössä huomattavan iso osa kaikkein pienimmistä yrityksistä hoitaa edelleen taloushallintonsa toimittamalla paperiset tositteet ja muut taloushallinnon asiakirjat kerran kuukaudessa kirjanpitäjälle. Erilaiset tositteiden sähköiset toimittamistavat ovat lisääntyneet, mutta vain harvoilla pienimmistä yrityksistä on edellytyksiä siirtyä laajempaan sähköiseen taloushallintoon, automatisoidusta tilinpäätösten digitaalisesta rekisteröinnistä puhumattakaan.

On myös suuri määrä esimerkiksi arvonlisäveron neljännesvuosi- ja vuosi-ilmoittajia, samoin kuin ei-arvonlisäverollisia toimijoita, jotka keräävät ja toimittavat materiaalinsa tilitoimistolle vieläkin harvemmin ja osa jopa vain kerran vuodessa. Yrittäjyyden murros näkyy myös suurena määränä osa-aikaisia tai sivutoimisia yrittäjiä ja lisäksi on paljon kausiluonteista yritystoimintaa.

Pienemmistä yrityksistä huomattava osa pyrkii hoitamaan kirjanpito- ja tilinpäätösvelvoitteensa itse. Taloustietojen viranomaisraportoinnin uudistusta koskevassa Verohallinnon selvityksessä todettiin, että vain puolet alle 50 000 euron liikevaihdon yrityksistä käyttää ylipäätään tilitoimistoja. Joissakin muutaman vuoden takaisissa selvityksissä puolestaan arvioitiin, että peräti noin 20 000 yritystä hoiti kirjanpitonsa ilman kalliita ohjelmistoja tai järjestelmiä, esimerkiksi taulukkolaskenta- tai tekstinkäsittelyohjelmilla taikka paperimuodossa.

Digitilinpäätöksestä aiheutuu yrityksille hallinnollista taakkaa ja kustannuksia
Muun kuin kestävyysraportointivelvollisen osakeyhtiön tilinpäätöksen voi nykyisin rekisteröidä PRH:lle helposti veroilmoituksen liitteenä, jolloin pdf-muoto on riittävä. Hallituksen esityksen mukaan PRH rekisteröi vuosittain noin 260 000 tilinpäätöstä ja valtaosa niistä toimitetaan nimenomaan Verohallinnon kautta. Vuonna 2024 PRH:lle ilmoitettiin suoraan ainoastaan noin 13 000 digitaalista tilinpäätöstä.

Jatkossa tilinpäätöksen toimittaminen veroilmoituksen yhteydessä ei kuitenkaan olisi esityksen mukaan enää mahdollista, vaan digitilinpäätös olisi aina ilmoitettava suoraan PRH:lle. Esitys toisi toteutuessaan huomattavan suurelle yritysjoukolle kokonaan uuden työvaiheen.

Yritysten veroilmoituksissa on annettava paljon sellaisiakin tietoja, joita tilinpäätöksessä ei ole. Veroilmoituksen antamisvelvollisuus säilyisi jatkossakin eikä yritysten työmäärä vähenisi erillisen digitilinpäätöksen rekisteröimisen myötä. Veroilmoitusten antamisajan ja tilinpäätöksen rekisteröimisajan eroavuuden vuoksi työmäärä pikemminkin lisääntyisi kaikilla yrityksillä.

Hallituksen esityksessä arvioidaan olevan heikosti digikyvykkäitä osakeyhtiöitä noin 36 000 ja nämä joutuisivat jatkossa hankkimaan digitilinpäätöksen uutena maksullisena palveluna. Vaihtoehtona olisi

käyttää manuaalista muunninpalvelua, joka esityksen perusteella tulee olemaan varsin kömpelö ja käsittää todella monta työvaihetta.

Esityksessä muunninpalvelua kuvataan seuraavasti. Muuntimen verkkosivuilta valitaan yrityksen tilinpäätöksen laatimistavan mukainen taulukkolaskentapohja, joka ladataan käyttäjän tietovälineelle. Pohjaan täytetään manuaalisesti yrityksen tilinpäätöstiedot niille varattuihin kenttiin. Täytetty tiedosto tallennetaan, jonka jälkeen siirrytään uudelleen muuntimen verkkosivuille ja ladataan tiedosto sinne. Sen jälkeen muuntimesta saadaan digitaalinen tilinpäätös, joka ladataan ja tallennetaan taas käyttäjän tietovälineelle. Lopuksi digitilinpäätös pitää vielä erikseen ilmoittaa rekisteröitäväksi YTJ-palvelussa.

Muuntimen käyttö sisältää huomattavan riskin näppäily- ja muista inhimillisistä virheistä. Siinä on monia erillisiä työvaiheita, jotka voivat olla heikosti digikyvykkäille yrityksille ylivoimaisia ja pakottaa ulkopuolisen palvelun hankkimiseen. Tuntuu erittäin oudolta, että muuntimesta ei pystyttäisi luomaan paljon yksinkertaisempaa mallia, jossa tiedot syötetään suoraan järjestelmään muunnettavaksi ja rekisteröitäväksi ilman käyttäjältä vaadittavia lisätoimia. Monivaiheinen työ muuntimen käytössä lisää myös tietoturvariskejä.

On täysin selvää, että varsinkin pienimmille yrityksille siirtyminen tilinpäätösten digitaaliseen rekisteröintiin aiheuttaa lisää hallinnollista taakkaa ja myös kustannuksia, mikä ei tietenkään missään tapauksessa saa olla uudistuksen seuraus.

Pienimpien yritysten kohdalla kustannukset digitilinpäätöksestä voivat olla merkittävät, varsinkin kun uusista velvoitteista ja kertaluonteisistakin ohjelmistomuokkauksista syntyvät maksut vyörytetään palvelujen käyttäjille ja ne jäävät helposti pysyviksi.

Tällä hetkellä hyvin harvasta taloushallinnon järjestelmästä edes pystyy lähettämään digitaalisia tilinpäätöksiä. Suurimmassa osassa järjestelmistä varsinainen tilinpäätösdokumentti joudutaan yhä laatimaan ainakin osittain järjestelmän ulkopuolella. Teknisesti järjestelmien muutos automatisoituun tilinpäätösten digitaaliseen rekisteröintiin onkin huomattavasti suurempi ja sen myötä kustannuksiltaan merkittävästi korkeampi kuin esityksessä on annettu ymmärtää.

Esitys on valmisteltu puutteellisesti
Hallituksen esityksen valmistelussa ei ole riittävästi selvitetty mahdollisuuksia helpottaa erityisesti pienimmille yrityksille aiheutuvaa työtä ja kustannuksia digitilinpäätösten rekisteröinnistä. Vaikutusarvioinnissa on lähinnä lueteltu positiiviseksi katsottuja seurauksia muutoksesta. Pienimmille yrityksille itselleen hyöty tilinpäätöksen digitalisoimisesta on kuitenkin erittäin vähäinen tai jopa olematon.

Esitys antaa sellaisen kuvan, että direktiivi edellyttäisi tilinpäätösten rekisteröimistä digitaalisena ja että hallituksen esitys saattaisi direktiivin täytäntöön vain minimitasolla. Direktiivistä ei kuitenkaan voida päätellä, että hallituksen esittämä toteutustapa olisi ainoa tai edes yritysten kannalta tarkoituksenmukaisin vaihtoehto tavoitteiden saavuttamiseksi. Päinvastoin, direktiivissä rakenteisen ja digitaalisen tiedon tuottaminen on yksi mahdollinen keino tiedon saatavuuden parantamiseksi, samalla kun siinä korostetaan uusien raportointivelvoitteiden ja hallinnollisen taakan välttämistä yrityksille.

Direktiivin valmistelusta annetussa valtioneuvoston U-kirjelmässä (U 4/2023 vp) valtioneuvosto suhtautui myönteisesti yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseen ja korosti, että tavoitteiden saavuttamiseksi valittavien keinojen tulee olla oikeasuhteisia siten, että niistä saatavat hyödyt ylittävät niiden toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset.

Tämän vuoksi jää epäselväksi, miksi hallitus on valinnut toteutusmallin, joka siirtää rakenteisen tiedon tuottamisen kustannukset, työmäärän ja virheriskit yrityksille sen sijaan, että tiedon muuntaminen hoidettaisiin viranomaisten järjestelmissä. Hallituksen esityksessä ei myöskään ole riittävästi perusteltu,

miksi nykyistä menettelyä, jossa tilinpäätös toimitetaan veroilmoituksen liitteenä, ei voitaisi säilyttää ainakin pienimpien yritysten osalta.

Pidämme ongelmallisena, että samaan aikaan kun hallitusohjelmassa korostetaan sääntelyn sujuvoittamista, yrittäjyyden esteiden purkamista ja yritysten hallinnollisen taakan vähentämistä, ehdotettu malli lisäisi huomattavan uuden työvaiheen suurelle joukolle mikroyrityksiä ilman, että siitä syntyy niille vastaavaa hyötyä. Hallituksen esityksessä ei ole riittävästi osoitettu, että pienimmille yrityksille aiheutuvat kustannukset ja hallinnollinen lisätaakka olisivat oikeassa suhteessa saavutettaviin hyötyihin.
Jos direktiivin tavoitteet voidaan saavuttaa myös yrityksille kevyemmillä toteutustavoilla, tulisi niiden olla ensisijainen lähtökohta kansallisessa täytäntöönpanossa.

Jatkossakin tilinpäätöksen liittäminen pdf-muodossa veroilmoitukseen PRH:lle toimitettavaksi pitää olla täysin riittävä tapa rekisteröintivelvoitteen täyttämiseen ainakin pienimmille yrityksille. Lähtökohtaisesti viranomaisten käyttämien ohjelmistojen pitää tällöin huolehtia tilinpäätöksen muuntamisesta digitaaliseksi tai direktiivin edellyttämien tietojen keräämisestä muulla tavalla. Tämä poistaisi muunninpalvelun käyttämisestä aiheutuvan hallinnollisen taakan sekä riskin näppäily- ja muista inhimillisistä virheistä. Viimeksi mainitusta voisi aiheutua jopa tilanne, jossa virallinen vahvistettu tilinpäätös ja sen digitalisoitu versio ovatkin erilaisia.

Ylipäätään digitaalisten uudistusten ja ratkaisujen edistäminen velvoitteilla tai pakolla ei pitäisi olla ainoa selvitettävä vaihtoehto. Yritykset ovat siirtyneet ja siirtyvät jatkossakin enenevästi digitaalisten ratkaisujen käyttäjiksi vapaaehtoisesti, kun ne kokevat sen itse järkeväksi ja kustannustehokkaaksi. Myös digitaalisen raportoinnin ratkaisut tulee rakentaa aidosti vapaaehtoisuuden, automaation edistymisen ja yritysten kokoon suhteutettujen velvoitteiden pohjalta. Erityisesti mikroyritysvaikutukset tulee arvioida huomattavasti nykyistä perusteellisemmin.

Yritystoiminnan aloittamisen kynnystä pitää madaltaa
Osakeyhtiömuodon käyttämistä on vuosien saatossa haluttu helpottaa ja nykyisin osakeyhtiön pystyy perustamaan YTJ-palvelussa hyvin helposti ilman osakepääomaa. Siitä onkin tullut varsin suosittu yritysmuoto myös pienimuotoisessa yritystoiminnassa, eikä tätä tulisi tarpeettomasti vaikeuttaa.

Suomeen tarvitaan lisää uusia yrittäjiä ja yrityksiä. On täysin selvää, että digitaalisten ratkaisujen pakollisuus vaikeuttaa yritystoiminnan aloittamista. Kynnystä yrittäjyyteen pitäisi päinvastoin madaltaa ja sallia pienimuotoisenkin yritystoiminnan kokeileminen mahdollisimman vähäisen hallinnollisen taakan rasittamana.

Niin Suomessa kuin EU:n tasollakin on parhaillaan vireillä suuri määrä erilaisia digitalisointihankkeita, joissa pienten yritysten näkökulma jää kokonaan sivuun. Uudet yritykset syntyvät kuitenkin lähes yksinomaan pieninä ja kasvavat vähitellen. Tästä huolimatta digitalisointia kehitetään usein vain suurten yritysten tai julkistalouden tarpeista käsin.

Voimantulon aikataulu on liian tiukka
Pidämme uudistusten esitettyä aikataulua epärealistisena. Taloushallinnon järjestelmien muuttaminen automatisoituun tilinpäätösten digitaaliseen rekisteröintiin on teknisestikin huomattavasti suurempi kuin esityksessä on annettu ymmärtää. Lain vahvistamisen jälkeen jää lyhimmillään vain noin vuosi sen esitettyyn voimaantulon alkamiseen. Yrityksillä on käytössä hyvin erilaisia ja eritasoisia järjestelmiä eikä mitenkään voi olettaa, että ne kaikki pystyttäisiin muuttamaan digitaaliseen rekisteröintiin soveltuviksi ajoissa.

Pienimpien yritysten kannalta uudistus edellyttää kattavien neuvonta- ja tukipalveluiden luomisen ilmoitusvelvollisille. Tässä joukossa on myös runsaasti pöytälaatikkoyhtiöitä ja hyvin vähäisen toiminnan yrityksiä, joille uusi velvoite olisi täysin suhteeton ja kohtuuton. Varsinkin nollasummaisten tilinpäätösten ilmoittaminen ja vielä erikseen PRH:lle digitaalisina on aivan turhaa työtä. Myös monien

maahanmuuttajataustaisten yrittäjien olisi todennäköisesti vaikea ymmärtää tätä lisävaatimusta ja muunninpalvelun käyttöä. Lisäksi tieto uudesta velvoitteesta tavoittaisi tässä mainitut ryhmät varsin heikosti.

Myöhennetty voimaantulo pienempien yritysten osalta on sinänsä perusteltu. Tilintarkastusvelvollisuutta koskevat rajat eivät kuitenkaan ole kaikissa tilanteissa selviä, vaan niiden soveltaminen voi olla tulkinnanvaraista. Käytännössä on ollut lukuisia tapauksia, joissa asiantuntijatkin ovat eri mieltä siitä, millä tilikaudella rajat ovat täyttyneet. Lisäksi rajoja seurataan kahdelta tilikaudelta, joten uuden velvoitteen voimaantulon kytkeminen siihen voi osoittautua hyvinkin tulkinnanvaraiseksi. Soveltamisrajan pitäisi olla täysin yksiselitteinen ja velvollisuuden pitäisi astua voimaan sitä seuraavasta tilikaudesta alkaen, jona raja ylittyy.

Tässä yhteydessä on hyvä huomata myös se, että nykyiset tilintarkastusrajat ovat olleet voimassa vuodesta 2007 lähtien. Yrityskokoluokkien raja-arvoja korotettiin vuoden 2025 alusta 25 prosentilla edeltäneen kymmenen vuoden inflaation mukaisesti. Tilintarkastusrajoissa edes 19 vuoden inflaatiota ei ole otettu huomioon, joten käytännössä tilintarkastuksen toimittamisvelvollisuus on koko ajan kiristynyt. Tässäkin pienimpien yritysten hallinnollinen taakka on käytännössä selvästi lisääntynyt.

Lopuksi
Mikro- ja yksinyrittäjät ry suhtautuu kriittisesti ajatukseen rakenteisen digitilinpäätöksen pakollisuudesta kaikille yrityksille. Pidämme myös erittäin ongelmallisena, että viranomaisten tiedonsaannin ja hallinnollisen tehokkuuden parantaminen johtaa kaikkein pienimpien yritysten hallinnollisen taakan ja kustannusten kasvuun, vaikka muutoksesta ei ole niille itselleen käytännössä mitään hyötyä.

Pienimmille yrityksille tilinpäätöksen liittäminen pdf-muodossa veroilmoitukseen PRH:lle toimitettavaksi pitää olla jatkossakin täysin riittävä tapa rekisteröintivelvoitteen täyttämiseen. Viranomaisten käyttämien ohjelmistojen pitää tällöin toteuttaa tilinpäätöksen muuntaminen digitaaliseksi tai huolehtia direktiivin edellyttämien tietojen keräämisestä muulla tavalla.

Uudistuksen aikataulu on epärealistinen. Lisäksi voimaantulon kytkeminen tilintarkastusrajoihin voi osoittautua hyvinkin tulkinnanvaraiseksi. Voimaantulon säätämisessä pitää varmistua, että taloushallinnon järjestelmien muuttaminen ehditään tehdä ja testata ajoissa. Soveltamisraja pitää myös asettaa yksiselitteiseksi niin, ettei sen ylittymisestä jää mitään tulkinnanvaraa.

Kunnioittavasti
Liisa Hanén
toiminnanjohtaja